

SÄHKÖINEN ALLEKIRJOITUS KEVYT TUNNISTAUTUMINEN

Asiakirja Lausunto rakennuslupahakemuksesta Luostarinkatu 5b, Koy Villa Yttrium (II-5-3) on allekirjoitettu Turun kaupungin X-Sign palvelussa. Allekirjoittajat ovat tunnistautuneet Turku-AD-tunnuksilla.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja **Paula Saarento**
Allekirjoitusaika 04.10.2024 14:32

Allekirjoittaja **Petteri Järvi**
Allekirjoitusaika 04.10.2024 14:40

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja Lausunto rakennuslupahakemuksesta Luostarinkatu 5b, Koy Villa Yttrium II-5-3.pdf

Museopalvelut

4.10.2024

Dnro 68-2024
(11 05 02)Turun kaupunki
Kaupunkiympäristö, rakennusvalvonta
Nea Tuominen

nea.tuominen@turku.fi

Lausunto rakennuslupahakemuksesta Luostarinkatu 5b, Koy Villa Yttrium (II-5-3)

Viite: lausuntopyyntö ePermitissä 9.9.2024, 853-2024-866 Rakennuslupa

Valmistelijat: tutkijat Tanja Ratilainen ja Noora Gherghel, Alueellinen vastuumuseoyksikkö

Turun rakennusvalvonta on pyytänyt Turun museokeskuksen, Varsinais-Suomen alueellisen vastuumuseon lausuntoa rakennuslupahakemuksesta kiinteistölle 853-2-5-3, osoitteessa Luostarinkatu 5, Turku. Suunnittelualue on korttelin 5 vanhaa tonttia 3, joka on asemakaavamuutoksessa hyväksytty jaettavaksi uusiksi tonteiksi 6 ja 7. Lupahakemus on tässä vaiheessa vielä osoitettu vanhalle tonttinumerolle. Hankkeessa rakennetaan uusi asuinkerrostalo ja pyörävarasto Vartiovuorenpuiston laidalle. Tontilta puretaan vanha tiilirakenteinen rakennus sekä puurakenteinen katos.

Kaavaprosessin aikana järjestettiin tontinluovutuskilpailu, jonka voitti ehdotus nimeltä Villa Yttrium, jonka takana oli Sigge arkkitehdit Oy sekä SL Laatuasunnot Oy. Suunnittelualueesta laadittiin rakennushistoriallinen selvitys (Arkkitehtitoimisto Okulus 2018), arkeologinen koetutkimus (Muuritutkimus Oy) sekä kasvillisuusselvitys (Marsh).

Arkeologisten koetutkimusten perusteella todettiin, että tontilla on säilynyt osia muinaisjäännöksestä Turun kaupungin vanha asemakaava-alue (mj. rek nro 853500004). 2.3.2021 käytiin Muinaismuistolain 13§:n mukaiset neuvottelut siitä, millä ehdoin muinaisjäännös voidaan tontilta poistaa.

Asemakaava tuli voimaan 30.3.2024. Kaavassa muodostettua uutta tonttia 7 ja ajoyhteyttä koskee määräys sm-1: Muinaismuistolailalla (295/1963) rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen osa. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydetävä museoviranomaisen lausunto. Muinaismuistolain 13 §:n mukaisesti käytyjen neuvottelujen perusteella kohde voidaan poistaa kaavan toteuttamiseksi sen jälkeen, kun kohteella on toteutettu riittävät arkeologiset tutkimukset. Sekä tonttia 6 koskee määräys: Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailalla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydetävä hyvissä ajoin museoviranomaisen lausunto.

Kesällä 2024 tehdyissä arkeologisissa tutkimuksissa tontin 7 eteläosasta tutkittiin tiilirakenne ja useita eriaikaisia pihakiveyksiä, jotka ajoittuvat 1800-luvulle tai nuoremmiksi. Muinaisjäännöstä jäi rakennettavalle tontille jäljelle vielä sen pohjois-, länsi- ja itäosiin sekä ajo-oikeusluiskan kohdalle.

Rakennuspaikan naapuritontilla (uusi tontti 6) sijaitsee nykyisin päiväkotina toimiva rakennus, joka on alun perin valmistunut Johan Gadolinin laboratorionkäyttöön 1700-luvun viimeisinä vuosina. Kohteesta on laadittu rakennushistoriaselvitys, (myöh. RHS, Arkkitehtitoimisto Okulus 2018). Rakennukselle on asemakaavassa osoitettu suojelumerkintä sr-1, jonka määräyksessä todetaan mm. seuraavaa: ”*Suojeltava rakennus. Historiallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti erittäin arvokas rakennus, jota ei saa purkaa ja johon ei saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka tarvelevät rakennuksen julkisivujen tai vesikaton arvoa tai tyyliä. Rakennuksen lähiympäristö, kantavat rakenteet ja ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää.*”

Arkeologisissa kaivaustutkimuksissa tontilta löytyi osa pihan jäsentelyjä rajaneesta, puolikaaren muotoisesta kivireunuksesta, joka liittyy Gadolinin laboratorionkiviseinän rakennuksen sisäänkäyntiin. Ruotsalainen puutarha-arkkitehti laati 1870-luvulla suunnitelman Vartiovuorenpuistoa ympäröivien pihapiirien liittämiseksi osaksi puiston maisematilaa (RHS s. 30). Kivireunus saattaa liittyä tähän aikakauteen, mutta varmuutta asiasta tai ajoituksesta ei ole.

Tontilta joudutaan uudisrakentamisen vuoksi purkamaan vuonna 1922 valmistunut sauna- ja pyykkituparakennus. Rakennus edustaa klassistista tyyliä ja on tiilirunkoinen ja rapattu. RHS:n mukaan rakennus edustaa rakennustansa puolesta aikansa hyvää standardia. Saunarakennusta ei suojeltu asemakaavassa. Sama koskee laboratoriorakennuksen lastenkotivaiheeseen liittyvää makuuhallia, joka on niin ikään valmistunut vuonna 1922. Toiselta sivultaan avoin, puinen katosrakenne on alkujaan ollut pienten lasten nukutuspaikka ja sittemmin lastenvaunujen suoja.

Suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY) Vartiovuorenpuisto, Turun Akatemian observatorio ja Luostarimäen käsityöläiskorttelit.

Turun museokeskus, Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa lausuntonaan:

Rakennettu kulttuuriperintö

Uudisrakennuksen ja puiston liittymäkohtaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Rakenteiden ja materiaalien tulee olla laadukkaita ja huolellisesti viimeistelyjä.

Museokeskus katsoo, että laboratorion suojelumääräyksen nojalla puolikaaren muotoinen kiviperustus tulee pyrkiä säilyttämään Villa Yttriumin

rakennustöiden yhteydessä. Rakenteen ajoituksesta riippumatta se on osa tontin pitkää maisemallista jatkumoa Vartiovuorenpuiston kanssa.

Tontilta purettava saunarakennus edustaa kaupunkialueelta katoavaa rakennustyyppiä. Rakennuksella on tätä kautta kulttuurihistoriallisia arvoja, mutta sitä ei tuoreessa asemakaavamuutoksessa suojeltu, ja museokeskus hyväksyy sen purkamisen. Sama koskee makuukatosta, joka on sinällään mielenkiintoinen muistuma alueen historiasta pienten lasten huolenpidon paikkana.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Museokeskuksen kanta on, että Gadolinin laboratorioon liittyvä puolikaaren muotoinen kivirakenne on suojellun, käytössä olevan rakennuksen osa, joka näin ollen ei ole muinaisjäännös, vaan kuuluu kaavasuojelun piiriin.

Tontilta 7 ja tontin 6 ajo-oikeusosuudelta muinaisjäännöstä ei ole kokonaan tutkittu pois, eikä rakennettavaa aluetta ole vielä vapautettu rakentamiselle. Ennen louhinta- ja maanrakennustöitä tontilla tulee tehdä arkeologisia tutkimuksia 2.3.2021 käytyjen MML:n 13§:n neuvotteluiden mukaisesti.

Mikäli rakennushankkeen kaivuut ulottuvat tontin 7 ulkopuolelle muuallekin kuin ajo-oikeusosuudelle, (esim. luiskaukset, louhinta) tulee myös näillä alueilla tehdä arkeologisia tutkimuksia. Suunnitelmista tulee pyytää museokeskuksen lausunto tutkimusluvan hakemiseksi.

Turun museokeskus

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
vt. museopalvelujohtaja

Petteri Järvi

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
Kulttuuriperinnön vastuualue
vastuualuepäällikkö, vt

Paula Saarento

Tiedoksi: Museovirasto, kirjaamo@museovirasto.fi
Museovirasto, Teija Tiitinen teija.tiitinen@museovirasto.fi
Muuritutkimus, Kari Uotila kuotila@muurututkimus.fi
Varsinais-Suomen ELY-keskus, Ympäristö ja luonnonvarat /
Alueidenkäytön yksikkö, kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi